

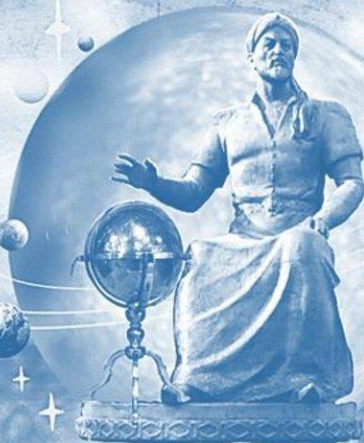

**MIRZO ULUG'BEK – BUYUK MUTAFAKKIR
OLIM VA DAVLAT ARBOBI
XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN**

**МИРЗО УЛУГБЕК – ВЕЛИКИЙ УЧЕНЫЙ-МЫСЛИТЕЛЬ И
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ДЕЯТЕЛЬ
МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ**

**MIRZO ULUGBEK – THE GREAT
SCIENTIST-THINKER AND STATESMAN
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE**

"HECH BIR OTA FARZANDIGA GO'ZAL
TARBIYA VA YAXSHI ODOBDAN ORTIQ
BIR TUHFA IN'OM ETOLMAYDI"

"O'Z ISHIMNI MUNOSIB
AVLODLARIMGA QOLDIRDIM"

Mazkur to‘plamdan “Mirzo Ulug‘bek – buyuk mutafakkir olim va davlat arbobi” mavzusidagi xalqaro ilmiy-ar y anjumandagi (2024-yil 14-15 may) maqolalar o‘rin olgan. Maqolada keltirilgan ma’lumotlar va mulohazalar uchun mualliflar javobgar hisoblanadi.

Таҳрир хайъати

Muminov A.G.
Xoliqulov A.B.
Musayev N.U.
Ishanxodjayeva Z.R.
Yunusova X.E.
Kobzeva O.P.
Jo‘rayeva S.N.
Siddikov R.B.
Ernazarov Sh.E.
Narbekov A.V.
Xudoyqulov U.K.
Xidirov A.M.
To‘xtabekov K.A.
Baltabayeva M.M.
Kandaxarov A.X.
Akramova F.A.
Alinazarova D.V.
Usarov U.A.
Tog‘ayev J.E.
Egamberdiyeva G.A.
Shakirov I.R.
Qosimov M.R.
Abdullayev A.X.
Raxmonova M.SH.
Kamolova M.F.
Egamberdiyev A.M.
Ergashev H.Y.
Raishev T.T.

Редакционная коллегия

Муминов А.Г.
Холикулов А.Б.
Мусаев Н.У.
Ишанходжаева З.Р.
Юнусова Х.Э.
Кобзева О.П.
Джураева С.Н.
Сиддииков Р.Б.
Эрназаров Ш.Э.
Нарбеков А.В.
Худойкулов У.К.
Хидиров А.М.
Тухтабеков К.А.
Балтабаева М.М.
Кандахаров А.Х.
Акрамова Ф.А.
Алиназарова Д.В.
Усаров У.А.
Тогаев Ж.Э.
Эгамбердиева Г.А.
Шакиров И.Р.
Косимов М.Р.
Абдуллаев А.Х.
Рахмонова М.Ш.
Камолова М.Ф.
Эгамбердиев А.М.
Эргашев Х.Ю.
Раишев Т.Т.

Editorial board

Muminov A.G.
Kholikulov A.B.
Musaev N.U.
Ishankhodzhaeva Z.R.
Yunusova Kh.E.
Kobzeva O.P.
Juraeva S.N.
Siddikov R.B.
Ernazarov Sh.E.
Narbekov A.V.
Xudoykulov U.K.
Xidirov A.M.
Tukhtabekov K.A.
Baltabayeva M.M.
Kandakharov A.Kh.
Akramova F.A.
Alinazarova D.V.
Usarov U.A.
Togaev J.E.
Egamberdieva G.A.
Shakirov I.R.
Kosimov M.R.
Abdullaev A.X.
Rakhmonova M.SH.
Kamolova M.F.
Egamberdiev A.M.
Ergashev H.Y.
Raishev T.T.

Mazkur to‘plamdan “Temuriylar Renessansi va uning jahon madaniyati hamda ilm-fani rivojidadagi o‘rni”, “Mirzo Ulug‘bek – buyuk mutafakkir, alloma va davlat arbobi”, “Mirzo Ulug‘bek ilmiy maktabi va zamonaviy ilm-fan taraqqiyoti”, “Tarixiy–madaniy merosni o‘rganishda axborot texnologiyalari”, “Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb masalalari” yo‘nalishlari bo‘yicha konferensiya ishtirokchilarining maqola va tezislari o‘rin olgan.

ҚАШҚАДАРЁ ВОҲАСИДА АМИР ТЕМУР ВА ТЕМУРИЙЛАР ДАВРИДА БУНЁД ЭТИЛГАН МЕЪМОРИЙ ЁДГОРЛИКЛАР

Джураева С.Н.

т.ф.д. (DSc),

Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети.

Хакимова Г.О., Маманазарова А.Г.

магистрант,

Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

Ўрта Осиёда яратилган моддий ва маданий ёдгорликлар минтақа халқлари маънавий ҳаётига катта таъсир кўрсатиб, тасаввур ва тафаккурларининг бойитишга ёрдам берган. Бунга асрлар давомида маҳаллий аҳолининг касб машғулоти, давр ўзгаришлари, халқларнинг кўчиши, турли халқлар эhtiқодларининг маҳаллий анъаналар билан трансформацияга учраши сабаб бўлган. Маълумки, Марказий Осиёга ислом дини кириб келгач, Мовароуннаҳрда маҳаллий анъана ва қадриятлар “Ислом маданияти” билан уйғунлашди. Жумладан, ислом маънавияти Қашқадарё воҳаси аҳолиси ҳаётига ҳам катта таъсир кўрсатиб, бу ерда ноёб маданий ва маънавий мероси, анъаналарига эга ўзига хос қурилиш услуби ривожланди.

Ўрта асрлар мобайнида воҳа сўғд, турк ҳоконлиги, араб халифалиги, қарлуқлар, сомонийлар, қорахонийлар, қарлуқлар, хоразмшоҳлар, чингизийлар, темурийлар салтанати ва Бухоронинг турли сулолалари каби шарқнинг йирик давлат бирлашмалари таркибида бўлиб келган. Вилоятнинг бир қатор меъморий ёдгорликлари бу ерда таваллуд топган буюк сиймолар номи билан аталади. Шу билан бирга, воҳада ислом олами намояндалари: тасаввуф вакиллари, саҳобалар, саййидлар, хўжалар номлари билан боғлиқ ҳақиқий ва рамзий қабрлар бўлган мақбаралар ҳам мавжуд.

Қашқадарё воҳаси зиёратгоҳларининг кўпчилиги Соҳибқирон Амир Темур номи билан ҳам боғланади. Амир Темур ва темурийларнинг илм аҳли, аллома ва авлиёларга ҳурмати баланд бўлганлиги боис, уларнинг қабрларини ҳам зиёрат қиладиган муборак масканга айлантирган. Ҳатто, Амир Темур ташаббуси билан ислом олами намояндалари, саҳобалар, авлиёларга бўлган ҳурмат маъносида рамзий қабрлар ҳам ташкил этилган. Бунга мисол тариқасида, Темурийлар даврида, айнан Ўзбекистоннинг жанубий ҳудудларида бунёд этилган тарихий-маданий обидаларни келтириш мумкин.

Таъкидлаш жоизки, Амир Темур ҳарбий юришлари давомида Пайғамбаримиз Муҳаммад (с.а.в.)нинг саҳобаларидан бири бўлган Абу Убайда Жарроҳ (? -639) қабрини зиёрат қилиш учун борган, мақбара ва

сағананинг таъмирсиз аҳволдалигини кўриб, уларни таъмирлашга топширик берган. Амир Темур Абу Убайда ибн Жарроҳнинг қабр тупроғидан олиб келиб, Қаршида ҳам мазкур шахсга бўлган ҳурмат юзасидан рамзий зиёратгоҳ барпо эттирган [1:34]. 1968-1973 йиллардаги архив ҳужжатларида кўрсатилишича, зиёратгоҳ ҳеч қандай белгиси ва ёзувлари бўлмаган қабрдангина иборат бўлган [2:26-27]. XX асрнинг бошларида қабрнинг шимолий-ғарбий томонида масжид, унинг ёнида эса, баланд бўлмаган минора жойлашган. Масжид 1926 йилда бузиб ташланган. Унинг жанубида юзаси 16 квадрат метрни ташкил этган ҳовуз бўлиб. М.Массон 70-йилларда аёлларнинг бу зиёратгоҳга ташриф буюрганини, ҳовуз яқинида катта дарахт борлиги, масжид ва бино жойлашганлиги, кейинчалик у ерда минора пайдо бўлганлиги, мазорга кириш жойида бронза билан безалган кўп қиррали халқа мавжудлигини таъкидлайди [3:85-86]. Айтиш мумкинки, мазкур минора ва ҳовуз сақланиб қолган бўлиб, аҳоли ташрифи чоғида дарахтни муқаддас сифатида эъзозлаб келади [4:48].

Шунингдек, Амир Темур номи билан боғлиқ яна бир рамзий зиёратгоҳ Муборак тумани Хўжа Муборак қишлоғида жойлашган бўлиб, у Абдуллоҳ ибн Муборак Марвазий (736-799) қабри билан боғлиқ. Амир Темур Ироқнинг олис Ҳийт шаҳарчасида дафн этилган Муборак Марвазийнинг қабри ҳокидан келтириб, Муборак шаҳри яқинида унга рамзий мақбара бунёд эттирган [5:5]. Турли даврларда алломанинг ҳаётидан хабардор бўлган маҳаллий аҳоли томонидан мақбара атрофида умумий таъмирлаш ишлари олиб борилган.

Соҳибқирон Амир Темурнинг Ироқ ҳудудига юришлари даврида Мовароуннаҳрга Жунайд Бағдодийнинг (882-910) қабр тупроғидан олиб келиб рамзий зиёратгоҳ бунёд этганини зиёратгоҳ мутаваллиси Бобоев Воҳидхон эшон тасдиқлайди [6]. Бу зиёратгоҳ Нишон тумани, Откудук қишлоғи яқинидаги Нишон чўлидаги бир тепаликда жойлашган. Алломанинг асл қабри Ироқда бўлиб, 1980 йилда Ироқ ҳукумати томонидан қайта қурилиб таъмирланган [7:34]. Ҳозирги кунда Нишондаги мақбара атрофи кенгайтирилиб, обод қилинган. Икки хонали тўрт бурчак шаклда мақбара устига гумбаз билан ёпилган иморат қурилган. Таъмирлаш давомида, қабр бошидан алломанинг исми-шарифи ёзилган қабртош топилган.

Айтиш мумкинки, Амир Темур томонидан бунёд этилган мақбаралар сони воҳада аксариятни ташкил этади. Жумладан, Ғузур тумани Мардтепа қишлоғидаги “Мири Жанда ота” археологик ёдгорлиги ўрта асрларда яшаб фаолият юритган сўфий, фақиҳ, имом “Сухравардия” тариқатининг асосчиси Шаҳобуддин Умар Сухравардий (1144-1234) қабри устига қурилган мақбара ҳисобланади. [8:348]. У Марзабони чиллахонаси ва хужралардан иборат бўлиб, бу ерда ўз даврида шогирдлар таҳсил олишган. Ёдгорликдан фақат

мақбара сақланиб қолган бўлиб, у ўрта аср меъморчилиги услубларини ўзида акс эттирган [9:25]. Шунингдек, воҳада Амир Темурнинг ишончли саркардаси Амир Ҳусайн Қовчин номи билан боғлиқ қабртош бўлиб, у Амир Ҳусайн Қовчин зиёратгоҳи ёки Мусофир ота зиёратгоҳи ҳам деб аталади [10:4-5]. Мақбарага кираверишда ўнг томондаги Амир Ҳусайн Қовчин (ваф.1430) қабртошининг бўйи 170 см, эни 40 см, баландлиги 45 см ни ташкил этади. Қабртошнинг икки ён томонида Қуръон оятлари битилганини кўришимиз мумкин.

Воҳада Амир Темур даврига тегишли рамзий қабрлар билан бирга тарихий аҳамиятга эга бўлган меъморчилик намуналари Шаҳрисабзда бунёд этилганини кўришимиз мумкин. Ана шундай санъат, архитектура ёдгорликлари бугунги кунда нафақат маҳаллий аҳоли зиёрат маскани, балки халқаро миқёсида туризм маскани вазифасини ҳам ўтаб келмоқда. Жумладан, Шаҳрисабздаги Дор ус-саодат археологик ёдгорлиги (XIV аср) Дор ут-тиловат билан бир ансамблни ташкил этган [11:66-67]. Темурийлар даври архитектурасини ўрганган олим Л.Ю.Маньковская “Дор ус-саодат”ни “Давлатмандлар уйи”, деб атаган [12:27]. Дор ус-саодат мажмуасининг қурилиши Хоразм меъморий услубида яратилган. Санъатшунос олима Г.А.Пугаченкова Темурийлар даврида қурилган мақбараларни ўрта аср меъморчилигининг энг ажойиб намунаси, деб атайди ва буни Темурийлар даври эркаклар дафн этиладиган мақбара намунасига киритади [13:22-34].

“Дор ус-саодат” тарихи Аҳмад Яссавий мажмуасига ўхшаб кетади. Кириш йўли худойихонага, ундан сўнг Амир Темурга мўлжалланган ер ости сағанасига олиб боради. Мақбара ичкараси мурабба (томонлари тенг тўғри тўртбурчак) тархли, юзи ровоқлар, ичи ва гумбаз ости бағаллари муқарнас билан тўлдирилган. Ташқаридаги 16 қиррали пойгумбаз устига баланд кулоҳий гумбаз ўрнатилган. Жануби-ғарбий бурчагида минора сақланган. “Дор ус-саодат” энг улкан бино бўлиб, баландлиги 70 метр, эни эса 50 метр. Жаҳонгир Мирзо мақбараси баландлиги 25 метр, эни 15 метр, Амир Темур гўрхонаси 5×5 метр, масжиди эса, бўйи 35 метр, эни 20 метр. Барчаси бир-бирига тақаб қурилиб, ҳашаматли кўринишдан иборат. Мақбара Амир Темур томонидан 1378-1380 йилларда қурилган. XIX аср ўрталарида мақбара ёнига синчкорли катта айвон, хужралар ва гумбазли хонақоҳ-жомеъ масжиди барпо этилган. Масжид қурилиши вақтида Амир Темурнинг ер ости гўрхонасининг куббаси очилган [14:18].

Дор ут-тиловат (XIV аср) археологик ёдгорлиги катта ансамбл таркибида бўлиб, Амир Темурнинг отаси Амир Тарағайнинг пири Шамсиддин Кулол (? - 1370) номи билан боғлиқ [15:196-202]. Амир Темур 1373-1374 йилларда Шамсиддин Кулол қабри устига мақбара қурдирган ва унинг пойига отаси ҳам

дафн этилган. Мақбара қурилиши Улуғбек ҳукмронлиги даврида ниҳоясига етказилган [16:139-141]. Соддагина таъмир қилинган Шамсиддин Кулол қабри усти кейинчалик икки устунли синчкор том билан ёпиб қўйилган. Кейинги шувоннинг бўртиб турган жойларидан тўртбурчак бинонинг тўртта равоқи бўлганини кузатиш мумкин. Асосий кириш эшиги пештоқ кўринишида безатилган. Унинг қаршисида масжид, жанубида яна бир мақбара қад кўтарган [12:33-44]. Бироқ бино қадимги асосини сақлаб қолган. Бино анъанавий тарзда чорси хонали қилиб қурилган, тепасига гумбаз беркитилган, равоғи кичикрок [13:22]. Мақбара ичида XV-XVIII асрларда бошқа қабристондан келтирилган бир неча сағаналар бор. Ҳовли томонга қаратиб қурилган масжид, мақбаралар, мадрасасининг дарсхонаси, кейинчалик қурилган қўшимча бинолар эгаллаган.

Руи Гонсалес де Клавихонинг “Кундалиги”да айтилишича XV аср бошларида Испаниядан келган элчига Амир Темур давлати ва Усмонли Турк султонлиги ҳақида аниқ маълумотлар олиб келиш топширилган эди. Элчи Руи Гонсалес ўз асарида, Кеш (Шаҳрисабз) ҳақида: “Кешдаги Темурбек томонидан қурилган масжид ва унинг отаси дафн этилган мақбара борлиги ҳамда Амир Темур амри билан қурилатган бу мақбара ҳали битмагани айтган. Темурбекнинг тўнғич ўғли Жаҳонгир Мирзо шу масжидда дафн этилгани ҳамда масжидда ҳар куни отаси ва ўғлининг хотирасига атаб, элга худойи ош берилгани қайд этилган” [17:146-147].

Шаҳрисабзда қурдирилган бинолар, асосан даҳмалардан иборат. Термиз саййидлари билан боғлиқ Гумбази Саййидон (Саййидлар гумбази мақбараси, XV аср) Дор ут-тиловат ансамблининг бир қисмини ташкил этади [18:16-17]. Гумбази Саййидон меъморий ёдгорлиги 1437-1438 йилларда Мирзо Улуғбек томонидан қурилган бўлиб, у бунини “Улуғбек оилавий хилхонаси” сифатида бунёд этган [16: 139-141]. Мақбара чортоқ тархли (ташки ўлчами 9-9, ички томони 5,75×5,75 м), пойгумбази саккиз киррали (празмасимон) гумбаз билан копланган. Мақбара ички деворларидаги равоқлар икки қатор бўлиб, устидаги бурчакларда туйнук ва кенг тоқчалар мавжуд. Мақбара ичида XV-XVIII асрларда қўшни қабристондан келтирилган бир неча ўзга сағаналар бор. Уларнинг ёзувларда Термиз саййидларнинг номи эслатилади [19:73-75].

Темурийлар авлоди вакиллари томонидан ҳам ислом йўлида хизмат қилган олим, уламо, авлиёларга ҳурмат маъносида сағана ва қурилиш ишларини олиб боришган. Масалан, Шоҳрух Мирзо Китоб тумани Мўғул қишлоғида Неъматуллоҳ Валий (1330-1431) номи билан боғлиқ олти бурчакли мақбара қурдирган [20:357]. Қабр устига қўйилган тош ҳозирги кунгача сақланиб қолган. Маҳаллий раҳбарият ташаббуси билан 2013 йил мақбара таъмирланиб, зиёратчилар учун барча шароит яратилган.

Темурийлар даври архитектураси билан боғлиқ яна бир зиёратгоҳ Яккабоғ тумани Лангар қишлоғидаги Ҳазрати Лангар (XV аср) маскани бўлиб, унда 5 та қабр жойлашган. Мазкур мақбара қабристоннинг қуйи тарафи бўлган адир устида қурилган бўлиб, ўлчами 14×12,5, пештоқи гумбазли, бир хонали (5,2×5,2) тўрт томонлама кесишган равоққа таянган, тоқчалари муқарнас нақшли, равоқлари икки қаватли, рангли ўйма ганч билан кирма усулида безатилган. Мақбара сиртига ғиштлар “бандак” ва “мавж” услубида терилган, уни безатишда қизил ва бошқа ранглардан фойдаланилган. Мақбара эшиги арабий ёзув билан безатилган [21:6-7]. Мақбарага тўртта йўлакдан чиқиб келиш мумкин. Бино ихчам, салобатли бўлиб, унинг ташқи кўриниши Самарқанддаги Остона бобо мақбарасига ўхшаб кетсада, бироқ, кўриниш жиҳатдан ундан катта.

Таъкидлаш лозимки, ўрта асрларда қурилган бундай архитектура ёдгорликларининг безак ишлари ранги, мозаикаси ва охори ҳозирги кунга қадар сақланиб қолмоқда. Бу шу давр қурувчи ва меъморларининг маҳорати ҳамда табиат билан уйғунликда санъат асарлари даражасида ишлар қилганлигини кўрсатади.

Қашқадарё воҳасида қурилиш услуби Темурийлар даврига оид Миришкор тумани Помуқ қишлоғининг ғарбий томонида жойлашган Исҳоқ бува ёдгорлиги ҳам зиёратгоҳ саналиб, унинг қурилиш даври номаълум, аммо мақбара тузилиши жиҳатидан Ҳазрати Башир меъморий ёдгорлиги билан ўхшаш, мақбарани XV аср охири XVI аср бошига тегишли, дейиш мумкин. Обида тўртбурчак томи икки поғонали тағламага ўрнатилган, усти ясси ва ҳашамли серқирра кўринишга эга. Томининг устида мўрига ўхшатиб қўйилган гумбазча бор. Мақбаранинг ички томони шифти ёғочдан ўйиб ишланган нақшлар билан безатилган. Ёдгорлик ичидаги тўрт томонига устун қўйилган ёғоч сағана меъморчиликнинг ноёб усулидир [22].

Китоб тумани Хўжаифароз қишлоғи Оксув дарёси бўйида Шайх Нажмиддин ва улуғ пир Дарвеш Муҳаммад сағаналари жойлашган. Маҳаллий зиёлиларнинг фаразларига кўра, мазкур қабрлар сағанасининг қурилиши Амир Темур номи билан боғлиқ. Шайхларнинг қабрлари ер устида умумий тўртбурчак шаклда қурилган катта сағана кўринишидаги иншоот ичига қўйилган. Умумий сағананинг баландлиги 4 м, эни тахм. 8 м, бўйи 12 м ни ташкил этади. Умумий сағана мармар билан қопланиб, оқ ва жигар ранг билан ишлов берилган. Сағананинг ёнида учта шайхнинг исми-шарифи ва яшаб ўтган йиллари ёзилган. Сағана олдида ёғочдан туғ қўйилган [23].

Шу ўринда таъкидлаш, лозимки, 1961 йили археологик изланиш баҳонасида улуғ шайхларнинг боши устида қўйилган белги-тошлар олиб кетилган [24:88-91]. Ҳозирги кунда зиёратгоҳ ҳудудида фақат масжид бўлиб,

ичида чиллахона бор ва у яхши сақланган. Қурилиш услубига кўра масжид тўртбурчак шаклда, устига гумбаз ёпилган. Масжиднинг олди очик айвон қилиб ёпилган ва ҳовлисида маҳаллий аҳолининг фикрича "Амир Темур томонидан экилган" дейилган терак дарахти бор.

Хулоса қилиб шуни айтиш мумкинки, Қашқадарё воҳаси зиёратгоҳлари архитектура меъморий услублари ислом маданиятининг намуналарини бирлаштирган ёдгорликлар ташкил этади. Бундай ёдгорликларнинг аксарияти Амир Темур ва темурийлар даврида қурилган. Ҳозирги кунга қадар сақланиб келинаётган бу ёдгорликларга маҳаллий аҳоли томонидан катта эътибор қаратилиб, зиёрат ибодат маскани сифатида фойдаланилган.

Маҳаллий аҳоли ҳаётида зиёратгоҳларнинг пайдо бўлишини Амир Темур номи билан ҳам боғлашади, чунки айнан Амир Темур ва Темурийларнинг илм аҳли, аллома ва авлиёларга ҳурмати баланд бўлган. Шу сабаб уларнинг қабрларини ҳам халқ зиёрат қиладиган муборак масканга айлантирган. Шунинг учун зиёратгоҳларда қурилган мақбаралар тузилиши ва кўриниши Темурийлар даври меъморчилик услуби анъаналарини такрорлайди.

Воҳа зиёратгоҳлари архитектурасининг яна бир муҳим жиҳати шундаки, унда тарихий шахслар номи билан боғлиқ мақбара, сағаналарда ислом каломи Қуръон ва ҳадислардан парча ҳамда оятлар қайд этилиши кузатилади. Бу, бевосита ўрта асрлар даври қурилиши ва безак ишларининг ислом анъаналари билан симбиозини кўрсатади.

Адабиётлар:

1. Пўлатов С., Бўтаев А. Қарши-қадимий шаҳар. - Қарши: Насаф, 2006.-Б. 34.
2. Қашқадарё вилояти давлат архиви. 527-фонд, 1-рўйхат, 4-йиғма жилд, 26-27 варақлар.
3. Массон М.Е. Столичные города в области низовьев Кашкадарьи с древнейших времен. (Из работы Кешской археолого-топографической экспедиции ТашГУ (1965-1966 гг.). -Тошкент: Фан, 1973. - С. 85-86.
4. Насриддинов Қ., Хўжаяров Ў. Қарши шаҳрининг меъморчилик ёдгорликлари.-Тошкент: Янги аср авлоди, 2011. -Б. 48.
5. Муҳаммад Усмон Жалол. Буюк донишманд (Абдуллоҳ ибн ал-Муборак). -Самарқанд: Имом Бухорий Халқаро Маркази, 2009.-Б.5.
6. Нишон тумани Откудук қишлоғида зиёратоҳ мутаваллиси, 1981 йилда туғилган Бобоев Воҳидхон эшон билан бўлган суҳбат. 2021 йил 30 август. 4-дафтар.
7. Исмоил Ҳожи Райхонов. Ҳазрат Жунайд ал-Бағдодийнинг ҳаёти ва мероси. Қарши: Насаф, 2017.-Б.34.
8. Салоҳиддин Тошкандий. Темурнома. Тошкент: Чўлпон, 1991. – 348 б.

9. Муҳаммадкаримов А., Обидов А., Искандаров З. Тошкентнинг табаррук зиёратгоҳлари. Тошкент, Navro'z, 2016. - Б. 25.
10. Эргашпв А. "Мусофир ота ёхуд Амир Хусайн Қовчин" зиёратгоҳи.- Тошкент: Nilol media. 2018.-Б. 4-5.
11. Ртвеладзе Э.В.,Сагдуллаев А.С. Памятники минувших веков. Тошкент: Узбекистан, 1986. - С. 66-67.
12. Маньковская Л.Ю. Қашқадарё воҳасининг архетектура ёдгорликлари (Йўл кўрсаткич). Ўзбекистон,1979. – Б. 27.
- 13.Пугаченкова Г.А. Темурнинг меъморий мероси. Архитектурное наследие Темура. L'Héritage architectural de Timour - Тошкент: Главная редакция энциклопедий, 1996.-С. 22-34.
14. Маданий мерос департаменти архиви. КД-7086 фонд, Л-руйхат, 11-иш, 18 варақ.
15. Бабаджанова Г.И., Колбинцев А.П., Манковская Л.Ю. По древним городам Узбекистана: Самарканд. Шахрисабз. Бухара. Хива. М.: Профиздат, 1988. - С. 196-202.
16. Пугаченкова Г.А., Ремпель Л.И. Выдающиеся памятники архитектуры Узбекистана. Государственное издательство художественной литературы УзССР, 1958. - С. 139-141.
17. Руи Гонсалес де Клавихо. Самарқандга-Амир Темур саройига саёҳат кундалиги (1403-1406 йиллар). Маъсул муҳаррир Муҳаммад Али: Сўзбоши ва изоҳлар муалл.М. Сафаров; тарж.О.Тоғаев.Тошкент: Ozbekiston, 2010.- Б. 146-147.
18. Кадырова Т.Ф. Архитектура Советского Узбекистана. Москва, Стройиздат. 1987. – С. 16-17.
19. Маданий мерос департаменти архиви. КД-7086 фонд, Л-руйхат, 11-иш, 73-75 варақлар.
20. Ислом энциклопедияси. Тошкент: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 2017. – Б. 357.
21. Маданий мерос департаменти архиви. КД-7086 фонд, Л-руйхат, 11-иш, 6-7 варақлар.
22. Дала тадқиқотлари. -Қашқадарё вилояти Миришкор тумани. 2021 йил 31 август. 4-дафтар.
23. Дала тадқиқотлари.-Қашқадарё вилояти Китоб тумани. 2021 йил 21 август. 4-дафтар.
24. Бердиев А. Оқ-сув зиёратгоҳи ҳақида // Мавлоно Абдулбоқи Хожаги Эмканагий. Илмий-амалий конференция материаллари тўплами. - Тошкент, 2013. – Б. 88-91.

25. Djuraeva, S. (2022). ПАЛОМНИЧЕСТВО ИМЕНИ ТЕРМИЗИ АЛЛОМАЛОБ. Journal of Social Research in Uzbekistan, 2(01), 83-88.
26. Djuraeva, S. N. (2022). ANALYSIS OF SOURCE STUDIES AND HISTORIOGRAPHY OF TASHKENT SHRINES. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 10(12), 627-635.
27. Djuraeva, S. (2020). Ceremonies And Actions Performed By The Population At The Pilgrimage. The American Journal of Interdisciplinary Innovations and Research, 2(11), 1-6.
28. Djuraeva, S. (2020). Classification Of Pilgrimages In Sherobod Oasis. The American Journal of Interdisciplinary Innovations and Research, 2(11), 17-20.
29. Djuraeva, S. N., & Rakhimdjanov, D. A. (2022). TRADE RELATIONS OF THE SURKHAN OASIS ON THE GREAT SILK ROAD IN THE MIDDLE AGES AND THE CRAFTS THAT FLOURISHED THERE. American Journal Of Social Sciences And Humanity Research, 2(12), 56-61.
30. Djuraeva, S. (2020). The role of spiritual and material heritage of Surkhandarya region in the development of tourism. Solid State Technology, 63(6), 290-296.
31. Djuraeva, S. (2019). SACRED PLACES IN SURKHAN OASIS AND POPULATION'S RELIGIOUS LIFE. Theoretical & Applied Science, (7), 125-130.

ТЕМУРИЙЛАР ДАВРИ МОВОРАУННАХРДА ТАЪЛИМ ТАРИХИ

Ғаффоров Ш.С.

т.ф.д., профессор,

Самарқанд давлат университети

Баъзи маданият ва таълим тарихига оид асарларда, ислом ўлкаларида мадрасаларнинг майдонга келиш тарихини X юз йилликка тегишли деб, биринчи мадрасалар Нишопурда бунёд этилган, тарзида мулоҳаза юритади. Аммо тарихий манбаларнинг, жумладан Наршахийнинг “Тарихи Бухоро” асарида эслатилишича, X юз йилликнинг аввалидаёқ Бухорода мадрасалар бўлиб, улардан бири мадраса-и Форжак 937 йилда содир бўлган ёнғин вақтида анча зарар кўрган экан [1].

Демак, таълим тизимининг муҳим босқичларидан бири бўлган мадрасаларнинг диёримиздаги икки муаззам шаҳарда – Самарқанду Бухорода, эҳтимол, ислом дунёсида биринчилардан бўлиб бунёд этилиши VIII юз йилликнинг охири ва IX юз йилликнинг бошларига тўғри келади.

Ўлкамизда қадимда таълим-тарбия тизими уч босқич ҳамда унинг уч муассасаси-ибтидоий мактаб, ўрта ёки ўрта махсус маълумот берувчи мадраса

МУНДАРИЖА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENTS

TEMURIYLAR RENESSANSI VA UNING JAHON MADANIYATI HAMDA ILM-FANI RIVOJIDAGI O'RNI

ТИМУРИДСКИЙ РЕНЕССАНС И ЕГО РОЛЬ В РАЗВИТИИ МИРОВОЙ КУЛЬТУРЫ И НАУКИ

TIMURID RENAISSANCE AND ITS ROLE IN THE DEVELOPMENT OF WORLD CULTURE AND SCIENCE

Маджидов И.	МИРЗО УЛУҒБЕК ОБСЕРВАТОРИЯСИ ВА КУЗАТУВЛАРИ НАТИЖАСИ	3
Аяган Б.Г.	АК ОРДА ВО ВРЕМЯ УЛУГБЕКА. ХАН БАРАК И ЕГО ГИБЕЛЬ У РЕКИ ЖАЙИК В 1428 ГОДУ.	6
Бўриев О.	“ТАРИХИ АРБАЪ УЛУС” АСАРИНИНГ МАНБАВИЙ-ҚИЁСИЙ ТАҲЛИЛИ	13
Babajanova D.	TEMURIYLAR RENESSANSI VA UNING JAHON MADANIYATI HAMDA ILM-FANI RIVOJIDAGI O'RNI	19
Mavlanov U.M.	THE ROLE OF THE EDUCATION SYSTEM IN THE RENAISSANCE OF DURING THE PERIOD OF AMIR TIMUR AND TIMURIDS	25
Абдуллаев Д.Н.	ТЕМУРИЙЛАР РЕНЕССАНСИ ДАВРИДА ҲУҚМДОРЛАРНИНГ ҲОМИЙЛИК ФАОЛИЯТИ ТАРИХИДАН	30
Кобзева О.П., Азимбаева Ф.С.	У ИСТОКОВ «ТЕМУРИДСКОГО РЕНЕССАНСА»: ФАТИМА АЛЬ-ФИХРИЯ И ОСНОВАНИЕ ПЕРВОГО УНИВЕРСИТЕТА	35
Замонов А.Т.	ШАҲРИСАБЗ ТОПОНИМИ ҲАҚИДА БАЪЗИ МУЛОҲАЗАЛАР	39
Смадияров С.А., Осмонов С.Ж.	ИСТОРИЧЕСКИЕ МЕСТА В КЫРГЫЗСТАНЕ, СВЯЗАННЫЕ С ИМЕНЕМ АМИРА ТЕМУРА И ТЕМУРИДОВ	44
Мухамеджанова В.А.	ИСТОРИЯ НАУЧНОГО И КУЛЬТУРНОГО РАЗВИТИЯ ЭПОХИ ТЕМУРИДОВ	48
Нуркулова Р.Р., Шаропов С.	АМИР ТЕМУРНИНГ ВАТАНИМИЗ ТАРИХИДАГИ ЎРНИ	53
Нарбеков А.В.	АМИР ТЕМУР ВА ТЕМУРИЙЛАР ДАВРИДА ЎРТА ОСИЁДА МЕЪМОРЧИЛИКНИНГ РИВОЖЛАНИШИ	58
Джураева С. Н., Хакимова Г. О., Маманазарова А.Г.	ҚАШҚАДАРЁ ВОҲАСИДА АМИР ТЕМУР ВА ТЕМУРИЙЛАР ДАВРИДА БУНЁД ЭТИЛГАН МЕЪМОРИЙ ЁДГОРЛИКЛАР	62
Ғаффоров Ш.С.	ТЕМУРИЙЛАР ДАВРИ МОВОРАУННАҲРДА ТАЪЛИМ ТАРИХИ	69
Ҳамроева Ҳ.	ТЕМУРИЙЛАР РЕНЕССАНСИ: БУЮК ОЛИМ, МУТАФАККИР МИРЗО УЛУҒБЕК ФЕНОМЕНИ	76
Нуркулова Р.Р.	АМИР ТЕМУР – ФАХРИМИЗ ВА ҒУРУРИМИЗ	81
Yusupova S.N. Karimov X.U.	TEMURIYLAR RENESSANSI VA UNING JAHON MADANIYATI RIVOJIDAGI O'RNI	87

Аскарлов М.М.	РОЛЬ СИМВОЛОВ В ЭТНОКУЛЬТУРНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ УЗБЕКОВ (НА ПРИМЕРЕ АМИРА ТЕМУРА И ТЕМУРИДОВ)	90
Ziyayeva R.A.	TEMURIYLAR DAVRI ME'MORCHILIGI	96
Ismailov A.F.	AMIR TEMUR VA TEMURIYLAR DAVRIDA ILM-FAN RAVNAQI	100
Бўриев О., Хўжаёров А.О. Qorayev Sh.M.	ТЕМУРИЙЛАР ДАВРИ РЕНЕССАНСИ – УЙҒОНИШ ДАВРИНИНГ ЎЗИГА ХОС ЖИҲАТЛАРИ TEMURIYLAR DAVRIDA SAMARQAND ADABIY MUHITI (Sulton Ulug'bek Mirzo saroyi adabiy majlislari misolida)	104 112
Ismatullayev F.	TEMURIYLAR DAVRI TARIXINI YEVROPADA O'RGANILISHI	121
Baxranov Sh.T., Sirliев E.N. Бегалиев Н.	GONSALES DE KLAVIXONING AMIR TEMUR ADOLATI BORASIDAGI FIKRLARI БУХОРО – ҚАШИ САВДО ЙЎЛИДА ЖОЙЛАШГАН САРДОБАЛАР	125 129
Тангиров О.Э. Турганов Б.Қ.	АМИР ТЕМУРНИНГ ГЎЗАЛ ФАЗИЛАТЛАРИ ТЕМУР ВА ТЕМУРИЙЛАР ДАВРИДА ХОРАЗМДА МЕТАЛЛСОЗЛИК ХУНАРМАНДЧИЛИГИ	133 137
Мажидов А., Жумаев Ж. Ахоров Б.Б.	ТЕМУРИЙЛАР ДАВРИДА ИЛМ-ФАН, ТАЪЛИМ ВА ТИББИЁТ РАВНАҚИ ТЕМУРИДСКИЙ РЕНЕССАНС И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА КУЛЬТУРУ ИРАНА XIV-XV ВВ.	142 148
Раишев Т.Т.	РАЗВИТИЕ МЕДИЦИНСКОГО ДЕЛА ПРИ ТЕМУРИДАХ	153
Asatov Y.	SHOHRUX MIRZONING JANUBIY HINDISTON HUKMDORLARI BILAN OLIB BORGAN DIPLOMATIK ALOQALARI TARIXI	156
Jabborova Z., Xamidova M.	QASHQADARYO VILOYATI TARIXIY QADAMJOSI XO'JA ILM KON XONAQOSINING YANGI IMKONIYATLARI	162
Begaliyev T., Normamatova M. Qurbonova M.A.	AMIR TEMUR VA TEMURIYLAR DAVRIDA BUYUK IPAK YO'LIDAGI DAVLATLARARO ALOQALAR AMIR TEMUR VA TEMURIYLAR DAVRIDA ILM-FAN VA SAN'AT	165 169
Safarova O'.A.	TEMURIYLAR RENESSANSI VA UNING ILM-FAN RIVOJIDAGI O'RNI	173
Do'smaxmatov J.B.	SAMARQAND ZIYORATGOHLARIDA GO'RI AMIR MAQBARASINING TUTGAN O'RNI	177
Саъдуллаева М.Х., Жумабаев С. Yo'ldoshev U., Abdurahmonov I.M., Abdurashidova D.J.	АМИР ТЕМУР – МОҲИР ДИПЛОМАТ, ЮКСАК МАДАНИЯТ СОҲИБИ AMIR TEMUR DAVRIDA ILM-FAN, MADANIYAT VA DAVLAT RIVOJI	182 190

MIRZO ULUG'BEK – BUYUK MUTAFAKKIR ALLOMA VA DAVLAT ARBOBI

МИРЗО УЛУГБЕК – ВЕЛИКИЙ МЫСЛИТЕЛЬ И ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ДЕЯТЕЛЬ

MIRZO ULUGBEK – IS A GREAT THINKER, SCHOLAR AND STATESMAN

Yusupova D.Y.	MIRZO ULUG'BEK DAVRIDA FAN VA TA'LIM	193
Алимова Д.А.	МИРЗО УЛУГБЕК: НЕЗАУРЯДНЫЙ ГОСУДАРЬ ИЛИ «КОРОНОВАННЫЙ УЧЕНЫЙ»?	200
Турсунов Б.Р.	МИРЗО УЛУГБЕКНИНГ «ТАРИХИ АРБАЪ УЛУС» АСАРИДА ХОРАЗМШОҲЛАР ВА ЮРТИМИЗГА МЎҒУЛЛАР ТАЖОВУЗИНИНГ АКС ЭТТИРИЛИШИ	208
Мусаев Н.У.	“ЗИЖИ ЖАДИДИ КУРАГОНИЙ” БАРЧА ДАВРЛАРДА ЭЪТИРОФ ЭТИЛГАН МУКАММАЛ АСРОНОМИК АСАРДИР	213
Исмаилова Ж.Х.	ИЗ ИСТОРИИ ОБСЕРВАТОРИИ МИРЗО УЛУГБЕКА	220
Бўриев О.	МИРЗО УЛУГБЕК ИЛМ – МАЪРИФАТ ҲОМИЙСИ	225
Сыздыкова Ж.С.	МИРЗО УЛУГБЕК – ВЕЛИКИЙ УЧЕНЫЙ И ПРОСВЕТИТЕЛЬ	232
Hamidova M.S.	MIRZO ULUG'BEK TOMONIDAN KESHDA AMALGA OSHIRILGAN BUNYODKORLIK ISHLARI TARIXIDAN	236
Kaliev A.S.,	ANALYSIS OF SCIENTIFIC AND POLITICAL ACTIVITY	240
Myrzabaeva N.S.	OF MIRZO ULUGBEK	
Одилов А.А.	МИРЗО УЛУГБЕК – МОВАРОУННАҲР ҲУКМДОРИ ВА БУЮК ОЛИМ	246
Атаджанова С.М.	МИРЗО УЛУГБЕК – ИЛМ ФАН ВА МАДАНИЯТ ҲОМИЙСИ	253
Mulladjanova R.A.	MIRZO ULUG'BEK – ZABARDAST OLIM, ILM – FAN, MADANIYAT HOMOIYSI	258
Худойқулов У.К.	МИРЗО УЛУГБЕК ДАВРИДА МЕЪМОРЧИЛИКНИНГ РАВНАҚ ТОПИШДА БАЪЗИ БИР МУЛОҲАЗАЛАР	261
Исамитдинов Ж.Б.	О СОЗИДАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МИРЗО УЛУГБЕКА В ОБЛАСТИ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ	265
Сиддиқов Р.Б.	МИРЗО УЛУГБЕК АКАДЕМИЯСИ	270
Mirzayev A.T.	MIRZO ULUG'BEK DAVRIGA OID ME'MORIY OBIDALAR – TARIXIY YODGORLIK SIFATIDA	274
Karimov O'M.	BUYUK ASTRONOM – MIRZO ULUG'BEK	277
Kandaxarov A.X.	MIRZO ULUG'BEK – MA'RIFATPARVAR HUKMDOR	282
Ulashova S.U.	MIRZO ULUG'BEKNING “TO'RT ULUS TARIXI”DA CHIG'ATOY ULUSI TARIXINING YORITILISHI	287
Usarov U.A.	MIRZO ULUG'BEK – ILM-FAN VA MADANIYAT HOMOIYSI	290
Бобожонов Ш.У.	МИРЗО УЛУГБЕК ҚУРДИРГАН БИРИНЧИ МАДРАСА	294
Савриев Ж.Ф.	ЎРТА ЗАРАФШОН ВОҲАСИДА МИРЗО УЛУГБЕК ДАВРИ МЕЪМОРЧИЛИК ВА САНЪАТНИНГ ТАРАҚҚИЁТ ДАРАЖАСИ	299
Хўжаёров А.О.	МИРЗО УЛУГБЕКНИНГ АСТРОНОМИЯ ИЛМИ РИВОЖИГА ҚЎШГАН ҲИССАСИ	302
Ernazarov Sh.	MIRZO ULUG'BEK – IKKINCHI RENESSANS G'OYALARI ASOSCHISI	307

Илмуродова Ф.Ш., Набижонова Д.В. Abduraxmonova K.R.	МИРЗА УЛУГБЕК ВЕЛИКИЙ МЫСЛИТЕЛЬ, УЧЕНЫЙ И ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ДЕЯТЕЛЬ MIRZO ULUG'BEK HUKMRONLIGI DAVRIDA TIBBIYOT ILMINING TARAQQIYOTI	313 316
Abdullaev A.H.	MIRZO ULUG'BEKNING "ZIFI KO'RAGONIY" ASTRONOMIK JADVALI HAQIDA	320
Raxmanova M.SH.	MIRZO ULUG'BEK SIY MOSINING AYRIM TARIXIY MANBALARDA YORITILISHI	323
Ergashev H.Y.	MIRZO ULUG'BEK – O'RTA ASRNING SIRLI TILSIMLARINI OCHGAN OLIM.	326
Рўзикулов А.Б. Холматов О.И.	УЛУГБЕК ИЖОДИ ВА МЕРОСИГА БИР НАЗАР МИРЗО УЛУГБЕКНИНГ ШАХРИСАБЗДА ОЛИБ БОРГАН ИСЛОХОТЛАРИ	331 334
Hamrayeva F.D.	MIRZO ULUG'BEKNING MAORIF TIZIMIDAGI ISLOHATLARI	338
Yuldashev B.U.	"BOBURNOMA" VA "JAHONGIRNOMA" ASARLARIDA MIRZO ULUG'BEK SHAXSI	342
Shamsiddinova Sh.	MIRZO ULUG'BEKNING IJTIMOIIY-IQTISODIY HAYOTNI RIVOJLANTIRISH BORASIDA AMALGA OSHIRGAN ISHLARI	345
Kamolova M.F., Saidqulova I.O.	MIRZO ULUG'BEK DAVRI ARXITEKTURASI – TEMURIYLAR SULOLASI ME'MORCHILIGINING YANGI BOSQICHI	348
Бахтиёрзода О.Б. Juraqulova F.	НАСЛЕДНИКИ МИРЗО УЛУГБЕКА ULUG'BEK DAVRI ME'MORCHILIGINI ZAMONAVIY TURIZMNING RIVOJIDAGI O'RNI	352 356
Matchonova M.M.	MIRZO ULUG'BEK – BUYUK ALLOMA VA DAVLAT ARBOBI	360
Юсуббаева М.	МИРЗО УЛУГБЕК – БУЮК МУТАФАККИР ВА ДАВЛАТ АРБОБИ	364
Avazxonov T.A.	ISPANIYA ELCHISI RUI GONSALES DE KLAVIXONING ESDALIKLARIDA AMIR TEMUR SHAXSI	367
Mansurova N.	MIRZO ULUG'BEK BOSHQARUVI DAVRI VA UNING DAVRIDA MAMLAKATDA GENDER TENGLIK SIYOSATI	373
Ozodova O'.D.	XV ASR ILM-FAN TARAQQIYOTIDA SAMARQAND AKADEMIYASINING TUTGAN O'RNI	377
Shodiyeva A.Z.	MIRZO ULUG'BEK – BUYUK OLIM VA DAVLAT ARBOBI	379

***MIRZO ULUG'BEK ILMIY MAKTABI VA ZAMONAVIY ILM-FAN TARAQQIYOTI ***
НАУЧНАЯ ШКОЛА МИРЗО УЛУГБЕКА И РАЗВИТИЕ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ***

***MIRZO ULUGBEK SCIENTIFIC SCHOOL AND THE DEVELOPMENT OF MODERN
SCIENCE***

Сагдуллаев А.С. Махкамова Н.Р.	К ИЗУЧЕНИЮ ОБСЕРВАТОРИИ УЛУГБЕКА ВИРТУАЛЬНЫЕ МУЗЕИ И ЭКСПОЗИЦИИ: НОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ ПОПУЛЯРИЗАЦИИ ИСТОРИКО- КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ ВЕЛИКОГО УЧЁНОГО- МЫСЛИТЕЛЯ МИРЗО УЛУГБЕКА	384 390
Миргаджиева К.Т.	К ПРОБЛЕМЕ ФОРМИРОВАНИЯ КОЛЬЦЕОБРАЗНЫХ СТРУКТУР В ГАЛАКТИКАХ	394

Ахунов Т.А., Бурхонов О.А., Беков Д.Х., Алимова Н.Р. Кобзева О.П., Вайсова Н.А. Мўминова Г.Э., Эштемиров Ж.С.	ИССЛЕДОВАНИЕ ИЗБРАННЫХ ГРАВИТАЦИОННО ЛИНЗИРОВАННЫХ КВАЗАРОВ	399
Таниева Г.М.	АМИР ТЕМУР–ПОКРОВИТЕЛЬ И МЕЦЕНАТ НАУКИ В МАВЕРАННАХРЕ И ХОРАСАНЕ	406
Абдуллаев Ў.Ш.	ҚАРШИ ШАҲАР МАДАНИЙ МЕРОС ОБЪЕКТЛАРНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ВА ҚАЙТА ТИКЛАШ ТАДБИРЛАРИ	413
Абдуллаев Ў.Ш.	ЁШ ОЛИМАНИНГ УЛУҒБЕК РАСАДҲОНАСИГА ОИД АТАМАНИ АНИҚЛАШГА ҚЎШГАН ҲИССАСИ	419
Ҳомидов А., Абдукаримов Ж.	УЛУҒБЕК МАДРАСАСИДАН САМАРҚАНД УНИВЕРСИТЕТИГАЧА (Самарқанд давлат университети тарихидан)	422
Gagarina D.	ТАРИХ ДАРСЛАРИДА “БУЮК АСТРОНОМ МИРЗО УЛУҒБЕК ҲУКМРОНЛИГИ” МАВЗУСИНИ ИННОВАЦИОН ЎҚИТИШ УСУЛЛАРИ	428
Ilhan Aslan	DECOLONIZING KNOWLEDGE THROUGH POSTCOLONIAL DIGITAL HUMANITIES IN CENTRAL ASIA	434
Эгамбердиева Г.А., Юсупова З.М.	THE IMPORTANCE OF ARMENIAN SOURCES IN THE STUDIES OF THE TIMURID HISTORY	437
Смесова Е.А.	АРХИТЕКТУРНЫЕ ПАМЯТНИКИ ТЕМУРИДСКОГО РЕНЕССАНСА В ГОРОДЕ ШАХРИСАБЗ КАК ВАЖНЫЕ ОБЪЕКТЫ ДЛЯ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА	440
Нурутдинов Ҳ.А.	РОЛЬ КРАЕВЕДОВ XIX ВЕКА В ИЗУЧЕНИИ И ПОПУЛЯРИЗАЦИИ НАУЧНОГО НАСЛЕДИЯ МИРЗО УЛУГБЕКА	444
Азизов С., Нурутдинов С. Кувватова Н.	БОБУРНИНГ ҲАРБИЙ САНЪАТИ РИВОЖИДА СФЕРИК/АМАЛИЙ АСТРОНОМИЯ ЖИҲАТЛАРИ	450
Илмуродова Ф.Ш.	МИРЗО УЛУҒБЕК МАКТАБИНИНГ ИЛМИЙ ЮТУҚЛАРИ	455
Музаффарова Л.Н.	СОЦИАЛЬНЫЙ СРЕЗ ОБЩЕСТВА БУХАРСКОГО ЭМИРАТА В КОНЦЕ XIX — НАЧАЛЕ XX ВВ.	459
Norkobilov T., Boymirzayev S.	ЎЗБЕКИСТОНДА АМИР ТЕМУР МЕРОСИНИНГ ЗАМОНАВИЙ ЖАМИЯТ ТУЗИЛИШИДА ТУТГАН ЎРНИ	466
Bekenova A.A.	НОВЫЕ МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ИЗУЧЕНИЮ ЖИЗНИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МИРЗО УЛУГБЕКА	471
Xurramov M.	O‘ZBEKISTON TARIXI DAVLAT MUZEYIDA SAQLANAYOTGAN MIRZO ULUG‘BEK DAVRIGA OID EKSPONATLAR HAQIDA	475
Begaliyev N.T., Nosirova K.S.	TEMURIYLAR DAVRIDA DIN VA XALQARO MADANIY ALOQALARINING MUZEY EKSPOZITSIYASIDA YORITILISHI	481
	SHAHARISABZ MAHALLALARINING O‘RTA ASR SHAHARSOZLIGI NAMUNASI VA XX ASRGA OID TARIXI	484
	BOBUR VA BOBURIYLAR DAVRIDA ME‘MORCHILIK SOHASINING YUKSALISHI	488

Ollayorov M.M, Shamshiyev F.T.	JAMES WEBB KOSMIK TELESKOPI VA UNING DASTALABKI KUZATUV NATIJALARINI TAHLILI HAQIDA	496
Qurbonov B.G'.	O'ZBEKISTONDA DINIY-MA'RIFIY NASHRLAR RIVOJLANISHI TARIXI	500
Bayjanova S.I.	INKYUZIV TA'LIM JARAYONIDA PEDAGOGIK FANLARNI O'QITISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	505
Ganiev J.M.	MODELS OF SMALL-SCALE STRUCTURES IN DISK-LIKE SELF-GRAVITATING OBJECTS	509
Ахметова Е.Т.	ОТРАЖЕНИЕ СОЦИАЛЬНЫХ, ДУХОВНЫХ И ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРОБЛЕМ КАЗАХОВ В КАРКАРАЛИНСКОЙ ПЕТИЦИИ 1905 ГОДА	515
Маматова М.	ОБ УСТАНОВЛЕНИИ АКЦИЗА НА ЧАЙ В РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ В ГОДЫ ПЕРВОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ	521
Саидова Ш.Ш.	СРЕДНЕВЕКОВЫЕ ИСТОКИ ГРАДОСТРОИТЕЛЬСТВА В МАВЕРАННАХРЕ И СОВРЕМЕННАЯ ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ПОЛИТИКА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН В ОБЛАСТИ УРБАНИЗАЦИИ	525
Самаров Ф.У.	ШАҲРИСАБЗ ШАҲРИДАГИ КЎҲНА МЕЪМОРИЙ ЁДГОРЛИКЛАРНИ ТАЪМИРЛАШ ВА ҚАЙТА ТИКЛАШНИНГ ТАРИХИЙ АҲАМИЯТИ	531
Турсунова Н.	ИЗУЧЕНИЕ НАУЧНОГО И КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ МИРЗО УЛУГБЕКА В РАБОТАХ КИТАЙСКИХ УЧЕНЫХ	536
Latifova L.	MUSTAQILLIK YILLARIDA AMIR TEMUR DAVRI TARIXINING O'RGANILISHI	539
Xursandova M.J.	HUSAYN VOIZ KOSHIFIY ASARLARIDA "SUHBAT, MUOMALA ODOBLARI VA NUTQ MADANIYATI" HAQIDA	543
Altiboyev Y.E.	MIRZO ULUG'BEK YARATGAN MAKTAB VA UNING FAOLIYATI HAQIDA	545

TARIXIY – MADANIY MEROSNI O'RGANISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI

***ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ИЗУЧЕНИИ ИСТОРИКО – КУЛЬТУРНОГО
НАСЛЕДИЯ***

***INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE STUDY OF HISTORICAL AND CULTURAL
HERITAGE***

Муминов А.Г., Муминов Э.А.	ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОНДА АХБОРОТЛАШУВ ЖАРАЁНИНИНГ УСТУВОР ЙЎНАЛИШЛАРИ	551
Ишанходжаева З.Р.	ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ИЗУЧЕНИИ И СОХРАНЕНИИ НАУЧНОГО НАСЛЕДИЯ ТЕМУРИДСКОГО РЕНЕССАНСА	558
Бекназарова С.А.	ВИРТУАЛЬНЫЕ ТУРЫ, ИНТЕРАКТИВНЫЕ ПРИЛОЖЕНИЯ В ИЗУЧЕНИИ ИСТОРИКО- КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ	561

Токоева Г.С.	КОМПЬЮТЕРНОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНЫХ ПАМЯТНИКОВ (на примере Жалал-Абадской области Кыргызской Республики)	566
Анарбаева Г.А.	ЦИФРОВЫЕ ТРАНСФОРМАЦИИ В ИЗУЧЕНИИ, СОХРАНЕНИИ И ПРОПАГАНДЕ ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ КЫРГЫЗСТАНА	575
Tog‘ayev J.E.	“RAQAMLI TARIX” (“DIGITAL HISTORY”) SONASI XUSUSIDA AYRIM MULOHAZALAR	581
Алиназарова Д.В., Рысбекова Л.К., Курбонова Л.Р. Ҳожиматов М.	ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ИЗУЧЕНИИ ИСТОРИИ ВОЕННОЙ ПЕРИОДИЧЕСКОЙ ПЕЧАТИ УЗБЕКИСТАНА	586
Eralov A.J.	ТАРИХИЙ – МАДАНИЙ МЕРОС ВА МИЛЛИЙ ЎЗЛИК ТУЙҒУСИНИНГ БАДИИЙ ТАЛҚИНИ	591
Шакиров И.Р. Shamshiev F.T.	MUSTAQILLIK YILLARIDA O‘ZBEKISTONDA TURISTIK OBYEKTЛАRNI RAQAMLASHTIRISH JARAYONLARI	596
Ortikov U.X.	ИЗ ИСТОРИИ ДИПЛОМАТИИ УЗБЕКИСТАНА	603
Komilov J.K.	ABOUT MODELING SB-GALAXIES USING A LOCAL INTEGRAL OF MOTION	606
Илмуродова Ф. Ш.	THE ROLE OF INFORMATION TECHNOLOGY AND FOREIGN LANGUAGE IN THE STUDY OF HISTORICAL AND CULTURAL HERITAGE	608
Бойматов Б.	THE CRUCIAL ROLE OF INFORMATION TECHNOLOGY IN STUDYING HISTORICAL GRAPHIC SIGNS OF CENTRAL ASIA	612
Унгарова О.К.	ТАРИХ ДАРСЛАРИДА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ ДОЛЗАРБЛИГИ	616
	TECHNOLOGIES FOR IMPROVING MEDIA COMPETENCE OF STUDENTS IN UNIVERSAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS	620
	ИСТОРИЯ СОЗДАНИЯ ОТДЕЛЬНЫХ ЭЛЕМЕНТОВ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ПОД ПОКРОВИТЕЛЬСТВОМ ИСТОРИЧЕСКИХ ЛИЧНОСТЕЙ В СРЕДНИЕ ВЕКА И ИХ СОВРЕМЕННОЕ РАЗВИТИЕ	626

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MASALALARI

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

CURRENT ISSUES OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES

Тошматов Ш.А.	ЎЗБЕКИСТОНДА СОЛИҚ ТАЪЛИМОТЛАРИНИНГ ПАЙДО БЎЛИШИ ВА РИВОЖЛАНИШ ТАРИХИ	631
Бобров Л.А.	ПЛАСТИНЧАТО-КЛЕПАННЫЕ ДОСПЕХИ «ТИМУРИДСКОГО ТИПА» КОНЦА XIV – XV ВВ.	637
Ишанходжаева З.Р.	ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНАЯ ЭЛИТА УЗБЕКИСТАНА И КУЛЬТУРНАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ 1920-1940 ГГ.	640
Büşra DOĞAN	ÇİN HALK CUMHURİYETİ’NİN KÜLTÜREL DİPLOMASİSİ: ORTA ASYA ÜLKELERİ ÖRNEĞİ	646
Ishanxodjayeva Z.R., Maxkamova R.A.	IKKINCHI JAHON URUSHI DAVRIDA FRONT ORTIDAGI AYOLLAR JASORATI	652

Юнусова Х.Э.	КАТТА ЎРТА ОСИЁ ИҚТИСОДИЙ РАЙОНИДА ЎЗБЕКИСТОННИНГ ТУТГАН ЎРНИ	658
Холикулов А.Б.	БУХОРО АМИРЛИГИГА К.БУТЕНЕВ БОШЧИЛИГИДАГИ МИССИЯНИНГ ТАШРИФИГА ДОИР БАЎЗИ МУЛОҲАЗАЛАР	664
Мусаев Н.У.	ТУРКИСТОНДА ЧОРИЗМ ҲУКМРОНЛИГИ ДАВРИДА САВДО-САНОАТ ВА БАНК КАПИТАЛИНИНГ ФАОЛИЯТИ	668
Исмоилов М.М.	МИРЗО УЛУҒБЕК ДАВРИДА ЯРАТИЛГАН ТАСАВВУФИЙ МАНБАЛАРНИНГ ШАЙХ ХУДОЙДОД ВА МУСОХОН ДАҲБЕДИЙ ИЖОДИГА ТАЪСИРИ	674
Siddikov R.B.	KADRLAR TAYYORLASH MILLIY DASTURI ASOSIDA O‘ZBEKISTONDA OLIY TA’LIMNI ISLOH QILINISHI: NATIJA VA MUAMMOLAR	682
Елкей Н.Н., Садыков Т.С.	ПРОСВЕТИТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ХАЙРЕТДИНА БОЛГАНБАЕВА В 1918-1920 ГГ.	687
Очилдиев Ф.Б.	ХІХ АСРНИНГ ИККИНЧИ ЯРМИ–ХХ АСР БОШЛАРИДА ШАРҚИЙ БУХОРОДА ҲУНАРМАНДЧИЛИКНИНГ РИВОЖЛАНИШ ХУСУСИЯТЛАРИ	691
Замонов А.Т.	АМИР ТЕМУР ВА АБДУЛЛАХОН – МУШТАРАК ТАҚДИР	698
Кандахаров А.Х.	ҚОСИМ ШАЙХ АЗИЗОН ВА ЖЎЙБОР ХОЖАЛАРИНИНГ ҚАРИНДОШЛИК RIШТАЛАРИ	704
Тухтабеков К.А.	ШАЙБОН УЛУСИ ВА АБУЛҲАЙРХОН БОШЧИЛИГИДАГИ ЎЗБЕКЛАР ТАРИХИ	708
Нарбеков А.	КУЛЬТУРНЫЕ УЧРЕЖДЕНИЯ СЕЛА: РОЛЬ И МЕСТО В УДОВЛЕТВОРЕНИИ ДУХОВНЫХ ПОТРЕБНОСТЕЙ НАСЕЛЕНИЯ	713
Худойкулов У.К.	СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИДА ХХ АСРНИНГ 70–80 ЙИЛЛАРИДА САНОАТ КОРХОНА ИШЧИЛАРНИНГ ТУРАР ЖОЙГА БЎЛГАН ТАЛАБ ВА МУАММОЛАР	718
Эрназаров Ш.Э.	ТАРИХИЙ ТАРАҚҚИЁТНИНГ ҒОЯВИЙ АСОСЛАРИ	723
Эргашев И.О.	СОЛИҚҚА ОИД ҲУҚУҚБУЗАРЛИК УЧУН ЖАВОБГАРЛИК ЧОРАЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	729
Эргашев У.Ж.	ЎЗБЕКИСТОН ФИСКАЛ СИЁСАТИНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ	733
Сафаров О.А.	ЛИЗИНГ ШАРТНОМАСИ ВА УНИНГ ҲИСОБИНИ ЮРИТИШНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ	739
Ergashev I.O.	FISKAL SIYOSAT BO‘YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA UNI QO‘LLASH MUAMMOLARI	744
Пардаев Ф.Ғ.	ЎЗБЕКИСТОН ФИСКАЛ СИЁСАТИНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ	750
Қурбонов М.А., Сафаров О.А.	ЯШИРИН ИҚТИСОДИЁТНИ ОЛДИНИ ОЛИШДА БЮДЖЕТ ҲИСОБИ ВА ИНТИЗОМИНИНГ АҲАМИЯТИ	754
Ergashev U.J.	SOLIQ ORGANLARINI RAQAMLASHTIRISH DAVR TALABI	759
Қурбонов М.А.	ҚЎШИЛГАН ҚИЙМАТ СОЛИҒИНИ ҚЎЛЛАШНИНГ ХАЛҚАРО АМАЛИЁТИ	763
Бобомуродов А.А.	ҚЎШИЛГАН ҚИЙМАТ СОЛИҒИНИ БЮДЖЕТДАН ҚАЙТАРИШ ТАРТИБИ	768

Giyasov S.A.	MOVAROUNNAHRDA TEMURIYLAR DAVRIDAN KEYINGI SOLIQ MUNOSABATLARI	772
Пардаев Ф.Ф.	ФИСКАЛЬ СИЁСАТ: ХОРИЖИЙ ТАЖРИБА, МУАММО ВА ЕЧИМЛАР	779
Muminov O.U.	ENG QADIMGI ODAMLARNING NOMLANISHIGA DOIR AYRIM MULOHAZALAR	784
Эгамбердиева Г.А.	ТРАНСПОРТНЫЕ КОММУНИКАЦИИ КАК ОСНОВНОЙ ФАКТОР РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА (НА ПРИМЕРЕ НАК УЗБЕКИСТОН ХАВО ЙЎЛЛАРИ)	787
Балтабаева М.М.	ДАВЛАТ ВА ЖАМИЯТ БОШҚАРУВИДА ХОТИН-ҚИЗЛАР ҲАМДА ГЕНДЕР ТЕНГЛИК МАСАЛАЛАРИ	791
Холикулова Ш.Б.	НАВОИЙ ВИЛОЯТИ КИМЁ САНОАТИ ТАРМОҚЛАРИНИНГ ЭКОЛОГИЯГА ТАЪСИРИ	795
Usarov U.A.	XX ASR BOSHLARIDA TURKISTON O'LKASIDA ROSSIYA IMPERIYASINING AGRAR SIYOSATIGA OID VA'ZI MULOHAZALAR	800
Алиназарова Д.В., Саломова Б.Ж.	ИЗ ИСТОРИИ ЖЕНЩИН ЛИНОТИПИСТОВ И ЖУРНАЛИСТОВ «АНДИЖАНСКОЙ ПРАВДЫ»	805
Ишанходжаева Н.Х.	НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ ГЕНДЕРНОЙ СИТУАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	808
Салауат Н.С., Сейтказина К.О.	РОЛЬ КАЗАХСКИХ БАЕВ В ТРАДИЦИОННОМ ОБЩЕСТВЕ (XIX – начало XX века)	810
Акрамова Ф.А.	ПОДГОТОВКА КАДРОВ – ЖЕНЩИН В ФЕРГАНСКОЙ ДОЛИНЕ 80-Е ГОДЫ XX ВЕКА	815
Парманов Ш.Э.	МУНЧОҚЛИТЕПА ЁДГОРЛИГИДА ОЛИБ БОРИЛГАН АРХЕОЛОГИК ТАДҚИҚОТ НАТИЖАЛАРИ	819
Адилов Ж.Х.	ПЁТР I НИНГ “ШАРҚИЙ СИЁСАТИ”: МАРКАЗИЙ ОСИЁДАГИ ГЕОСИЁСИЙ ЖАРАЁНЛАРИНИНГ ТАРИХИГА ДОИР	822
Ҳамраев С.А.	МАРКАЗИЙ ОСИЁДА ИНГЛИЗ-РУС РАҚОБАТИ ТАРИХИ ЗАМОНАВИЙ ТАДҚИҚОТЛАРДА (МДҲ давлатлари тадқиқотчилари мисолида)	827
Шосаидов А.С.	ИШ ЮРИТИШ ҲУЖЖАТЛАРИДА АҲОЛИ КУНДАЛИК ТУРМУШ ТАРЗИ БИЛАН БОҒЛИҚ ЭТНОГРАФИК МАЪЛУМОТЛАР	832
Ergashev H.Y.	TARIX FANI ADABIYOTLARINING RIVOJIDA O'ZMU TARIX FAKULTETINING O'RNI VA AHAMIYATI	838
Qosimov M.R.	O'ZBEKISTONLIK PARTIZANLARNING SHARQIY YEVROPA VA JANUBIY-SHARQIY HUDUDINI OZOD ETISHDAGI ISHTIROKI (Chexoslovakiya misolida)	841
Raxmanova M.Sh.	QUYI AMUDARO IQTISODIY RAYONINING TABIIY HAMDA IQTISODIY XUSUSIYATLARI	844
Ҳайдаров З.Б.	XIX ASRDA BUХORO AMIRLIGINING Rossiya BILAN SAVDO MUHOSABATLARI	848
Quvonov S.Z.	XVI ASR MA'NAVIY HAYOTIDA YASSAVIYA TARIQATI ALLOMALARI	855
Файзрахманова З.И.	БУХОРО ХОНЛИГИГА ОИД МАНБАЛАР ТАҲЛИЛИ	859
Sirojov B.N.	SHAYBONIYXON BUNYOD ETGAN MADRASA XUSUSIDA	867
Abduraimova M. B.	BUХORO AMIRLIGI IJTIMOIIY-IQTISODIY HAYOTIDA METALLURGIYA SOHASINING O'RNI	871

Abdurasulova F.B.	BUXORO AMIRLIGIDA TA'LIM TIZIMI	876
Kendjaev Y.Y.	O'ZBEKISTONDA HARBIY SANOATNING IZGA TUSHIRILISHI VA UNING NATIJALARI	879
Abdurasilov Sh.R.	XV ASR OXIRI – XVI ASR BOSHLARIDA TOSHKENTDAGI SIYOSIY JARAYONLAR	885
Kamolova M.F.	TURKISTON GENERAL-GUBERNATORLIGI TARIXIDAGI “IKKINCHI KAUFMAN” – N.A.IVANOV(MI?)	895
Ne'matov Sh.U.	O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMINI MODERNIZATSIYALASH (HARAKATLAR STRATEGIYASI MISOLIDA)	899
Нурбаева Д.З.	УЗАКБАЙ КУЛЫМБЕТОВ - НАРОДНЫЙ КОМИССАР ВНУТРЕННИЙ И ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ КАЗАХСКОЙ АССР. 1928-1930 ГГ.	904
Hayitboyeva Q.I.	XIX ASR OXIRI XX ASR BOSHLARIDA XIVA XONLIGINING IJTIMOY-SIYOSIY HAYOTI	910
Собиржонова М.А.	ПРИОРИТЕТНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКИ НОВОГО УЗБЕКИСТАНА НА ПРИМЕРЕ ШОС	913
Saidova Ch.D.	TURKISTON VILOYATIDA HARBIY-MA'MURIY HOKIMIYAT BOSHQARUVINING VUJUDGA KELISHI	917
Хасанова М.	АРХИТЕКТУРА ФЕРГАНСКОЙ ДОЛИНЫ И ИСТОРИЯ ИХ ИЗУЧЕНИЯ В ПЕРВОЙ ЧЕТВЕРТИ XX ВЕКА	920
Ishquvatov F.X.	ILK TEMIR DAVRI IJTIMOY MUNOSABATLARI TARIXI REKONSTRUKSIYASIGA DOIR (Qadimgi Baqtriya misolida)	924
Kenjayeva N.T.	MARKAZIY OSIYO QADIMGI TARIXIY-MADANIY VILOYATLARI JOYLASHUVIGA DOIR	927
Давлатхужаева Т.	ФОРМИРОВАНИЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ УЗБЕКИСТАНА В 1990-Е ГОДЫ	931
Хайруллаева М.О'.	ILM-FAN TARAQQIYOTIDA OLIMA AYOLLARNING O'RNI	934
Каромов Ш.	АНТИК ВА ИЛК ЎРТА АСРЛАРДА МАРКАЗИЙ ОСИЁНИНГ ЖАНУБИЙ ЎЛКАЛАРИДАГИ ДИНИЙ ЭЪТИКОДЛАР ВА МИГРАЦИЯСИ МАСАЛАЛАРИ	938
Рахматуллаева Ф.С.	МЕДИЦИНСКИЕ ПРАКТИКИ В АВЕСТЕ	943
Отахўжаев А.	ҚАДИМГИ ЗАРДУШТИЙЛАР ТАҚВИМИ, МОВАРОУННАҲРДА АСТРОНОМИЯ ВА МИРЗО УЛУҒБЕК ФАОЛИЯТИ	949
Юсупова Х.	ТОШКЕНТ ВОҲАСИ ИЛК ЎРТА АСРЛАРДА: ИЖТИМОЙ -ИҚТИСОДИЙ ҲАЁТ ВА ШАҲАРСОЗЛИК МАДАНИЯТИ РИВОЖЛАНИШ ОМИЛЛАРИ	955
Раишев Т.Т.	АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ КОЛОНИАЛЬНОЙ ИСТОРИИ: ТУРКЕСТАН И ВОЕННАЯ МЕДИЦИНА РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ	958